

Bruxelles, 4.7.2017
SWD(2017) 156 final/2

CORRIGENDUM:

This document corrects document SWD(2017) 156 final of 2.5.2017

Correction of the cover page.

The text shall read as follows:

DOCUMENT DE LUCRU AL SERVICIILOR COMISIEI

Orientări privind ajutoarele de stat în cadrul instrumentelor financiare ale Fondurilor structurale și de investiții europene (fondurile ESI) în perioada de programare 2014-2020

DECLINAREA RESPONSABILITĂȚII

Acesta este un document de lucru elaborat de serviciile Comisiei. Pe baza legislației UE aplicabile, acesta furnizează orientări tehnice colegilor și organismelor implicate în punerea în aplicare, controlul și monitorizarea fondurilor structurale și de investiții europene cu privire la interpretarea și aplicarea normelor UE în acest domeniu. Scopul prezentului document este de a prezenta explicațiile și interpretările serviciilor Comisiei cu privire la normele menționate, pentru a facilita implementarea programului și pentru a încuraja bunele practici. Prezentele orientări nu aduc atingere interpretării Curții de Justiție și a Tribunalului sau deciziilor Comisiei.

Cuprins

1. CONTEXT	4
2. AJUTOARELE DE STAT LA DIFERITE NIVELURI ALE INSTRUMENTELOR FINANCIARE	4
3. PREZENȚA AJUTOARELOR DE STAT ÎN DOMENIUL INSTRUMENTELOR FINANCIARE.....	5
3.1. „Resurse de stat” și „imputabilitate”	6
3.1.1. Fondurile ESI	6
3.1.2. Alte fonduri UE și fonduri ESI în cadrul gestiunii directe sau indirecte a Uniunii	7
3.1.3. Contribuția fondurilor ESI la fondurile UE în cadrul gestiunii directe sau indirecte a Uniunii	8
3.1.4. Resursele proprii ale Grupului BEI	9
3.1.5. Resursele proprii ale Grupului BEI acoperite de garanția FEIS (Fondul european pentru investiții strategice).....	10
3.1.6. Prezentarea evaluării necesare a ajutoarelor de stat pe baza criteriului pentru „resursele de stat” în funcție de tipurile de resurse	10
3.2. „Întreprinderile” implicate în instrumente financiare	11
3.3. Avantajul.....	12
3.4. Denaturarea concurenței și impactul asupra schimburilor comerciale dintre statele membre/ajutorul <i>de minimis</i>	14
4. EXCEPTAREA DE LA NOTIFICARE	16
5. INSTRUMENTELE „STANDARD”	17
6. SITUAȚII ÎN CARE SUNT NECESARE NOTIFICĂRILE AJUTOARELOR DE STAT.....	18

1. CONTEXT

Respectarea normelor privind ajutoarele de stat are o importanță deosebită pentru menținerea unei piețe interne funcționale. Aplicarea normelor privind ajutoarele de stat este cea care încurajează eficiența economică și evită denaturarea nejustificată a concurenței de către sprijinul public, ceea ce ar fi în detrimentul întregii Uniuni. Ajutoarele de stat reprezintă un instrument esențial pentru crearea și menținerea unor condiții de concurență echitabile pentru toate societățile. Prin urmare, este necesar ca statele membre să asigure respectarea normelor privind ajutoarele de stat atunci când acordă ajutoare prin intermediul instrumentelor financiare (co)finanțate prin fondurile structurale și de investiții europene.

Importanța normelor privind ajutoarele de stat pentru instrumentele financiare este reamintită în mai multe dispoziții din titlul IV din Regulamentul privind dispozițiile comune („RDC”)¹, în special la articolele 6, 37, 38, 42 și 44. Este necesar să se acorde o atenție specială chestiunilor legate de ajutoarele de stat din următoarele motive:

- Cadrul juridic privind ajutoarele de stat s-a modificat considerabil în 2013/2014 oferind mai multe posibilități pentru a asigura compatibilitatea ajutoarelor de stat.
- Ajutoarele de stat pot fi prezente la diferite niveluri ale instrumentelor financiare, inclusiv la nivelul administratorilor de fonduri și la cel al coinvestitorilor. Este posibil ca nu toate părțile interesate relevante să cunoască potențiala prezență a ajutoarelor de stat la diferite niveluri și necesitatea de a asigura respectarea normelor privind ajutoarele de stat pentru toate aceste niveluri.
- De multe ori, administratorii de fonduri și investitorii (instituțiile financiare, băncile comerciale) nu cunosc suficient de bine normele privind ajutoarele de stat.
- RDC prevede posibilitatea de a se utiliza instrumente financiare pentru toate obiectivele tematice. În anumite domenii, Comisia oferă așa-numitele instrumente financiare „standard” pentru care conformitatea cu normele privind ajutoarele de stat a fost deja verificată.

Scopul prezentului document de lucru al serviciilor Comisiei este de a facilita aplicarea normelor în materie de ajutoare de stat în domeniul instrumentelor financiare și de a indica diferitele posibilități de realizare a conformității cu normele privind ajutoarele de stat.

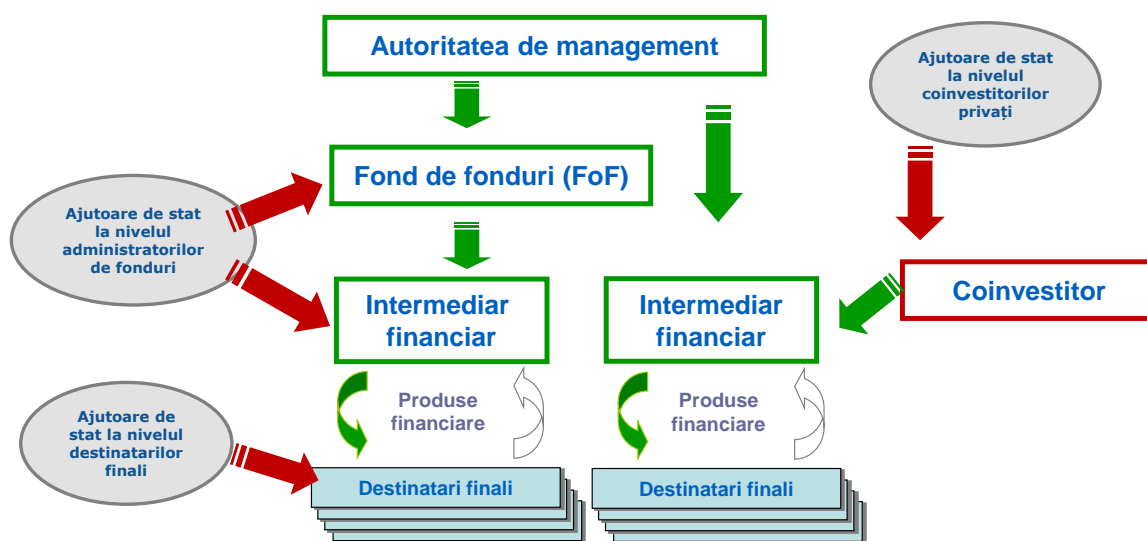
2. AJUTOARELE DE STAT LA DIFERITE NIVELURI ALE INSTRUMENTELOR FINANCIARE

Instrumentele financiare implică adesea structuri pe mai multe niveluri, cu scopul de a crea stimulente pentru operatorii economici (**investitori**) pentru ca aceștia să acorde finanțare **destinatarilor finali**. Acest lucru poate constitui ajutor de stat acordat investitorilor și/sau destinatarilor finali și trebuie să respecte normele privind ajutoarele de stat. În plus, este posibil ca instrumentele financiare să implice unul sau mai multe **organisme care implementează un instrument financiar** (de exemplu, intermediarii financiari) care pot, de asemenea, să fie destinatari ai ajutoarelor de stat și să intre sub incidența normelor privind ajutoarele de stat.

În funcție de modul în care este conceput un instrument financiar, sprijinul financiar poate constitui ajutor de stat pentru întreprinderi la toate cele trei niveluri menționate,

¹ Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, JO L 347, 20.12.2013, p. 320.

chiar dacă intenția autorității din statul membru (printre altele, o autoritate de management în cadrul RDC) este de a oferi beneficii numai destinatarilor finali. Conformitatea cu normele privind ajutoarele de stat trebuie să fie asigurată pentru toate nivelurile implicate în implementare.

1

În ceea ce privește prezența ajutorului de stat, Comunicarea Comisiei privind noțiunea de ajutor de stat (NOA)² oferă indicații detaliate care sunt relevante și pentru instrumentele financiare. De asemenea, comunicarea include și alte explicații și exemple generale.

3. PREZENȚA AJUTOARELOR DE STAT ÎN DOMENIUL INSTRUMENTELOR FINANCIARE

Articolul 107 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene („TFUE”) definește ajutorul de stat ca fiind ajutoarele acordate de state sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producerii anumitor bunuri, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale dintre statele membre.³

În conformitate cu articolul 107 alineatul (1) din TFUE, prezența ajutorului de stat include următoarele cerințe:⁴

² Comunicare a Comisiei privind noțiunea de ajutor de stat („NOA”) astfel cum este menționată la articolul 107 alineatul (1) din TFUE,

JO C 262 din 19.7. 2016, p. 1, a se vedea în special punctul 60.

³ În cazul Fondului european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și al Fondului european pentru pescuit

și afaceri maritime (FEPAM), se aplică norme speciale privind ajutoarele de stat [a se vedea articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 508/2014, JO L 149, 25.5.2014, p. 1 (Regulamentul FEPAM) și articolul 81 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, JO L 347, 20.12.2013, p. 487 (Regulamentul FEADR)].

⁴ Articolul 107 alineatul (1) din TFUE prevede cerințe suplimentare, precum „selectivitatea” măsurii de sprijin.

- Sprijinul este acordat prin intermediul „resurselor de stat” și este „imputabil” statului.
- Destinatarul este o „întreprindere”.
- Sprijinul „favorizează” o întreprindere, și anume îi conferă un „avantaj”.
- Sprijinul „denaturează concurența” și „afectează schimburile comerciale dintre statele membre”.

Criteriile pentru stabilirea prezenței ajutorului de stat prevăzute la articolul 107 alineatul (1) sunt cumulative. Aceasta înseamnă că trebuie îndeplinite toate criteriile pentru ca sprijinul să constituie ajutor de stat. Prin urmare, dacă nu este îndeplinit oricare dintre criterii, sprijinul public nu constituie ajutor de stat. Testul trebuie realizat la toate cele trei niveluri menționate anterior. În următoarele secțiuni din aceste orientări se oferă mai multe detalii cu privire la criteriile menționate privind stabilirea prezenței ajutoarelor de stat.

3.1. „Resurse de stat” și „imputabilitate”⁵

Sprijinul acordat în mod direct sau indirect prin intermediul resurselor de stat și imputabilitatea unui astfel de sprijin în sarcina statului reprezintă condiții pentru stabilirea prezenței unui ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE. Ele sunt adesea luate în considerare împreună atunci când se evaluează o măsură în temeiul articolului 107 alineatul (1) din TFUE, întrucât ambele se referă la originea publică a ajutoarelor în cauză.

Resursele publice naționale ale statelor membre ale UE sunt resurse de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE. Resursele acordate din bugetul Uniunii sunt, de asemenea, considerate „resurse de stat” (și sunt imputabile statului) dacă autoritățile naționale au putere discreționară în ceea ce privește utilizarea acestor resurse.

În schimb, în cazul în care resursele Uniunii sunt gestionate în mod direct sau indirect de către Uniune (sau de către instituții internaționale), fără ca autoritățile naționale să aibă putere discreționară, acestea nu constituie resurse de stat și nu sunt imputabile statului.

3.1.1. Fondurile ESI⁶

Marea majoritate a fondurilor ESI care sunt relevante pentru politica de coeziune sunt cheltuite în cadrul gestiunii partajate.⁷ În cadrul gestiunii partajate, statele membre au, de obicei⁸, putere discreționară în ceea ce privește utilizarea finanțării și pot decide cine beneficiază de sprijin. Datorită acestei puteri discreționare, fondurile ESI și (co)finanțarea publică națională sunt considerate „resurse de stat” și sunt imputabile statului în temeiul articolului 107 alineatul (1) din TFUE. Acest lucru este valabil chiar și atunci când autoritățile naționale încredințează instrumentele financiare Grupului BEI sau oricărei alte entități pentru a le implementa în baza unor acorduri contractuale.

Celelalte criterii prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din TFUE sunt totuși îndeplinite de regulă în cazul instrumentelor financiare sprijinite din fonduri ESI și, prin urmare, nu au fost abordate în prezenta notă de orientare.

⁵ Pentru orientări suplimentare privind proveniența de la stat, a se vedea secțiunea 3 din NOA.

⁶ Fondurile structurale și de investiții europene, a se vedea articolul 1 alineatul (1) din RDC.

⁷ Articolul 59 din Regulamentul (UE, EURATOM) nr. 966/2012, JO L 298, 26.10.2012, p. 1 („Regulamentul financiar”).

⁸ În ceea ce privește derogările, a se vedea punctul 3.1.3 de mai jos.

Prin urmare, dacă fondurile ESI și (co)finanțarea publică națională sunt cheltuite în cadrul gestiunii partajate și dacă statele membre contribuitoare au putere discreționară în ceea ce privește utilizarea acestor resurse, ele reprezintă „resurse de stat” care sunt imputabile statului în sensul normelor privind ajutoarele de stat. Acest lucru înseamnă, de asemenea, că instrumentele financiare gestionate de către autoritatea de management sau sub responsabilitatea acesteia [articolul 38 alineatul (1) litera (b) din RDC] sunt supuse normelor privind ajutoarele de stat.

Exemplu:

O autoritate de management utilizează resurse FEDR⁹ pentru a institui un fond cu scopul de a promova IMM-urile nou-înființate. Resursele FEDR sunt gestionate în cadrul gestiunii partajate.

Resursele FEDR din cadrul gestiunii partajate se califică drept „resurse de stat”. Operațiunea trebuie să respecte normele privind ajutoarele de stat, cu condiția ca toate celelalte elemente ale noțiunii de ajutor prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din TFUE să fie îndeplinite. Conformitatea trebuie să fie verificată la nivelul administrării fondului, la nivelul investitorilor și la nivelul destinatarilor finali.

În cazul instrumentelor financiare implementate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (FEADR), se aplică norme specifice privind ajutoarele de stat pentru **activitățile legate de producția primară de produse agricole**. Conform articolului 81 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (FEADR), activitățile legate de producția primară de produse agricole (anexa I, produse) sunt scutite de la aplicarea normelor privind ajutoarele de stat, în conformitate cu articolul 42 din TFUE. Pe de altă parte, activitățile sprijinite prin instrumentele financiare finanțate de FEADR care nu sunt incluse în anexă trebuie să respecte normele generale privind ajutoarele de stat.

În cazul activităților agricole sprijinite prin instrumente financiare care nu sunt finanțate de FEADR, cu excepția cazului în care se prevede altfel în alt document, se aplică normele privind ajutoarele de stat.

În ceea ce privește **sectorul pescuitului și al acvaculturii**, la articolul 42 din TFUE și la articolul 8 din Regulamentul privind FEPAM este prevăzută excluderea anumitor fonduri din Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM) legate de pescuit de la aplicarea normelor privind ajutoarele de stat. În conformitate cu articolul 8 din Regulamentul privind FEPAM, plățile efectuate de către statele membre în cadrul fondurilor cofinanțate din FEPAM, în conformitate cu Regulamentul (UE) nr. 508/2014 privind FEPAM, nu sunt, în principiu, considerate ajutoare de stat.

3.1.2. Alte fonduri UE și fonduri ESI în cadrul gestiunii directe sau indirecte a Uniunii¹⁰

În ceea ce privește finanțarea din partea Uniunii, care este implementată de către orice entitate, inclusiv de către Grupul BEI (atât BEI, cât și FEI), careia i-a fost încredințată gestiunea directă sau indirectă pe baza unui mandat din partea Comisiei Europene (sau a

⁹ Regulamentul (UE) nr. 1301/2013, JO L 347, 20.12.2013, p. 289.

¹⁰ La articolul 4 alineatul (7) din RDC se menționează fondurile Uniunii care nu fac obiectul gestiunii partajate cu statele membre.

unei alte instituții sau entități a UE) și în cazul în care, prin urmare, autoritățile naționale nu decid cu privire la utilizarea resurselor, o astfel de finanțare din partea Uniunii nu se califică drept resursă de stat. Finanțarea nu este imputabilă statului și, prin urmare, nu constituie ajutor de stat.

Cu toate acestea, trebuie remarcat faptul că Regulamentul financiar (UE, Euratom) nr. 966/2012 („RF”) prevede că instrumentele financiare ale Uniunii trebuie să urmărească „evitarea denaturării concurenței pe piața internă și respectarea normelor privind ajutoarele de stat”.¹¹ Cadrul juridic care reglementează instrumentele financiare ale Uniunii, inclusiv acordurile cu entitățile cărora le-a fost încredințată implementarea, a fost elaborat de către Comisie în vederea asigurării conformității cu legislația privind ajutoarele de stat. Diferitele instrumente financiare trebuie să fie proiectate astfel încât să fie în conformitate cu normele privind ajutoarele de stat.

Exemplu:

La cererea Comisiei, BEI instituie un fond cu resurse acordate din Orizont 2020.¹² Resursele Orizont 2020 sunt resurse ale Uniunii, iar BEI gestionează acest fond în cadrul așa-numitei gestiuni indirecte.

Resursele Orizont 2020 nu sunt „resurse de stat”. Prin urmare, un fond finanțat exclusiv din aceste resurse nu se califică drept ajutor de stat. Cu toate acestea, Regulamentul financiar (și considerentul 42 din Regulamentul privind Orizont 2020) prevede că trebuie să se asigure respectarea normelor privind ajutoarele de stat. Normele stabilite de Comisie pentru înființarea fondului și pentru implementarea acestuia trebuie să fie conforme cu normele privind ajutoarele de stat.

În ceea ce privește Orizont 2020, Comisia a elaborat regulamentul și normele de punere în aplicare, în special acordul de delegare și listele termenilor, astfel încât să se atingă obiectivul de asigurare a conformității cu normele privind ajutoarele de stat. De asemenea, propunerile referitoare la crearea unui fond Orizont 2020 sunt verificate dacă respectă normele prevăzute în cadrul Orizont 2020.

În cazul în care fondul constituit cu resurse Orizont 2020 este finanțat și din alte resurse publice (finanțare publică națională sau resurse din fonduri ESI), partea respectivă a finanțării se poate califica drept „resurse de stat” care sunt imputabile statului numai în cazul în care statele membre contribuitoare au putere discreționară cu privire la utilizarea acestor resurse. Pentru aceste părți ale finanțării, sunt necesare verificări suplimentare ale ajutorului de stat în cazul în care sunt îndeplinite, de asemenea, toate celelalte condiții necesare pentru stabilirea prezenței unui ajutor de stat, prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din TFUE.

3.1.3. Contribuția fondurilor ESI la fondurile UE în cadrul gestiunii directe sau indirecte a Uniunii

În conformitate cu articolul 38 alineatul (1) litera (a) din RDC, statele membre pot contribui cu fonduri din programele ESI la instrumentele financiare instituite la nivelul Uniunii (gestiune directă sau indirectă a Uniunii). Astfel de contribuții nu ar constitui

¹¹ Articolul 140 alineatul (2) litera (c) din Regulamentul financiar.

¹² Orizont 2020 se bazează pe Regulamentul (UE) nr. 1291/2013, JO L 347, 20.12.2013, p. 104. („Regulamentul privind Orizont 2020”).

resurse de stat, iar utilizarea lor nu ar fi imputabilă statului, în cazul în care statul membru care oferă contribuția nu impune nicio condiție în ceea ce privește utilizarea acestor fonduri ESI, cu excepția condiției conform căreia contribuțiile din fondurile ESI ar trebui investite pe teritoriul statului membru care oferă contribuția care este specificat în programul (programele) operațional(e). Această condiție nu ar impune ca resursele să fie imputabile statului membru, întrucât fondurile ESI sunt alocate statelor membre în conformitate cu normele Uniunii care au stabilit deja teritoriul statului membru pe care ar trebui investite respectivele fonduri¹³.

În măsura în care contribuțiile din fondurile ESI îndeplinesc condițiile menționate mai sus, acestea nu constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE. În consecință, aceste contribuții nu trebuie să respecte normele privind ajutoarele de stat. În schimb, având în vedere că instrumentele financiare de la nivelul UE trebuie să respecte normele privind ajutoarele de stat, astfel cum se explică la punctul 3.1.2 de mai sus, acest lucru înseamnă că, atât în cazul resurselor Uniunii, cât și în cazul fondurilor ESI adăugate acestora, respectarea normelor privind ajutoarele de stat este asigurată de către Comisie odată cu elaborarea instrumentului.

3.1.4. Resursele proprii ale Grupului BEI

Investițiile din resurse proprii efectuate de Grupul BEI (atât BEI, cât și FEI) pe propriul risc sunt considerate finanțări private în temeiul normelor privind ajutoarele de stat și nu constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE. Acest lucru înseamnă, de asemenea, că resursele proprii ale BEI/FEI, care au fost investite de BEI/FEI *pe deplin* pe propriul risc, nu sunt luate în considerare la calcularea pragului *de minimis*, la calcularea intensității ajutorului sau în ceea ce privește pragurile de notificare.

Cu toate acestea, dacă statele membre oferă garanții sau orice alt sprijin Grupului BEI, Grupul BEI nu investește *pe deplin* pe propriul risc. În aceste condiții, investițiile Grupului BEI nu pot fi, prin urmare, considerate ca având un caracter privat în sensul politicii în domeniul ajutoarelor de stat. În plus, având în vedere că o astfel de garanție implică resurse de stat și este imputabilă statului, aceasta trebuie să respecte normele privind ajutoarele de stat.

Exemplu:

Scenariul a) BEI instituie un fond din resurse proprii fără să beneficieze de niciun sprijin (de exemplu, garanții) din resursele statelor membre sau ale Uniunii. Resursele BEI sunt considerate resurse private. Prin urmare, nu se aplică normele privind ajutoarele de stat.

Scenariul b) BEI primește sprijin public național și/sau sprijin din partea fondurilor ESI, de exemplu, o garanție pentru a acoperi (o parte din) riscul asumat de BEI cu privire la împrumuturile nou generate. În acest caz, investiția BEI nu este considerată a avea un caracter privat în scopul controlului ajutoarelor de stat. În cazul în care sunt îndeplinite și celelalte condiții pentru stabilirea prezenței unui ajutor de stat, garanția publică trebuie să

¹³ Articolul 70 din RDC impune statelor membre să sprijine operațiunile într-o zonă vizată de program. Repartizarea fondurilor puse la dispoziție de către statul membru se realizează printr-o metodologie cuprinsă în anexa VII la RDC și stabilită în Decizia de punere în aplicare 2014/190/UE a Comisiei.

respecte normele privind ajutoarele de stat (aceasta este finanțată din resurse de stat și este imputabilă statului).

3.1.5. *Resursele proprii ale Grupului BEI acoperite de garanția FEIS (Fondul european pentru investiții strategice)*¹⁴

Sprijinul din partea FEIS nu se califică drept „resurse de stat” și, prin urmare, nu este un ajutor de stat. În plus, resursele FEIS nu intră în domeniul de aplicare al RF. Prin urmare, nu se aplică cerința de respectare a normelor privind ajutoarele de stat prevăzută la articolul 140 alineatul (2) litera (c) din Regulamentul financiar. Astfel, nu este necesar un control al ajutoarelor de stat pentru utilizarea de către Grupul BEI a resurselor proprii acoperite de o garanție FEIS.

Proiectele sau platformele de investiții sprijinite de FEIS pot fi combinate cu un sprijin financiar (cofinanțare) din fonduri ESI sau cu resurse naționale publice. În astfel de cazuri, finanțarea suplimentară în cauză este supusă normelor privind ajutoarele de stat, astfel cum se explică la punctul 3.1.1 de mai sus.

Există, de asemenea, o notă de orientare separată privind fondurile ESI/combinarea cu fondurile FEIS, care include orientări privind ajutoarele de stat¹⁵.

Exemplu:

BEI instituie un fond cu resurse proprii care sunt susținute de o garanție FEIS.

Instituirea fondului și implementarea acestuia nu implică „resurse de stat” și, prin urmare, nu este supus controlului ajutoarelor de stat.

Dacă totuși fondul primește resurse suplimentare din fonduri ESI sau din resurse naționale publice, sprijinul pentru acea parte din fond se califică drept „resurse de stat”. Acesta ar trebui să respecte normele privind ajutoarele de stat dacă sunt îndeplinite și celelalte condiții ale noțiunii de ajutor.

Trebuie remarcat faptul că resursele Grupului BEI sprijinite printr-o garanție FEIS nu sunt investite pe propriul risc.

Prin urmare, în acest caz, o investiție realizată de Grupul BEI nu poate fi considerată o investiție privată în sensul unei „contribuții proprii” din partea Grupului BEI care nu implică niciun sprijin public sau o contribuție a unui investitor privat, astfel cum prevăd normele privind ajutoarele de stat.

3.1.6. *Prezentarea evaluării necesare a ajutoarelor de stat pe baza criteriului pentru „resursele de stat” în funcție de tipurile de resurse*

¹⁴ Regulamentul (UE) 2015/1017 privind Fondul european pentru investiții strategice, JO L 169, 1.7.2015, p. 1 („Regulamentul privind FEIS”).

¹⁵ <https://www.fi-compass.eu/publication/ec-regulatory-guidance/new-guidelines-combining-european-structural-and-investment-funds>

Tipuri de resurse				
Resurse din fonduri ESI (în cadrul gestiunii partajate)	Resurse naționale publice	Fonduri ale Uniunii gestionate direct/indirect (de exemplu, Orizont 2020, COSME16 sau fondurile ESI în cadrul gestiunii directe/indirecte sau fondurile ESI transferate necondiționat, a se vedea punctul 3.1.3)	Resurse proprii ale Grupului BEI (fără nicio acoperire a riscurilor sau un alt sprijin din resursele Uniunii sau din resursele naționale publice)	Resursele proprii ale Grupului BEI acoperite prin garanția FEIS
Resurse de stat: Da Necesitatea respectării normelor privind ajutoarele de stat ¹⁷	Resurse de stat: Da Necesitatea respectării normelor privind ajutoarele de stat	Resurse de stat: Nu Respectarea normelor privind ajutoarele de stat asigurate de Comisie la nivelul instrumentului	Resurse de stat: Nu Nicio cerință privind ajutoarele de stat	Resurse de stat: Nu Nicio cerință privind ajutoarele de stat (a se vedea, de asemenea, punctul 3.1.5.)
În cazul în care sunt combinate mai multe tipuri de resurse, aplicarea normelor privind ajutoarele de stat trebuie verificată separat pentru fiecare resursă în parte				

3.2. „Întreprinderile” implicate în instrumente financiare¹⁸

Noțiunea de ajutor de stat prevăzută la articolul 107 alineatul (1) din TFUE impune ca sprijinul să fie acordat unei „întreprinderi”. Curtea de Justiție a definit în mod sistematic întreprinderile ca fiind entități care desfășoară o activitate economică, indiferent de statutul juridic și de modul de finanțare a acestora.¹⁹ Se consideră „activitate economică” orice activitate care constă în oferirea de bunuri și/sau servicii pe o anumită piață.²⁰

Definiția de mai sus a noțiunii „întreprindere” implică faptul că:

- statutul entității nu este unul decisiv (de exemplu, o entitate care face parte din administrația publică poate să fie o întreprindere),

¹⁶ Regulamentul (UE) nr. 1287/2013, JO L 347, 20.12.2013, p. 33 (COSME).

¹⁷ Norme specifice privind ajutoarele de stat se aplică fondurilor FEADR și FEPAM.

¹⁸ Pentru orientări suplimentare privind noțiunea de întreprindere, a se vedea secțiunea 2 din NOA.

¹⁹ Cauzele conexe C-180/98 – C-184/98, Rec., p. I-6451, punctul 74.

²⁰ Cauza 118/85, Rec., p. 2599, punctul 7.

- nu contează dacă entitatea are scop lucrativ (și o entitate non-profit poate oferi bunuri și servicii pe o piață),
- clasificarea ca întreprindere a oricărei entități se face întotdeauna în raport cu o activitate specifică (o entitate poate să desfășoare activități atât economice, cât și neeconomice).

Prezența ajutoarelor de stat trebuie verificată pentru toți actorii implicați în instrumentele financiare. Prin urmare, ar trebui să se verifice dacă toți actorii se califică drept „întreprinderi”, cu excepția cazului în care prezența unui ajutor de stat poate fi exclusă pe baza altor cerințe prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din TFUE.

Administratorii de fonduri și investitorii implicați într-un instrument financiar se califică în mod normal ca „întreprinderi”, deoarece desfășoară o activitate economică.²¹ Pentru destinarii finali situația poate fi diferită, în special atunci când destinarii sunt persoane care nu desfășoară o activitate economică sau sunt implicați în activități care nu sunt considerate a fi de natură economică.

3.3. Avantajul²²

O altă cerință cumulativă pentru stabilirea prezenței unui ajutor de stat este faptul că măsura implică un avantaj. Un avantaj în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE este orice beneficiu economic pe care întreprinderea nu l-ar fi obținut în condiții normale de piață, adică în absența intervenției statului.²³ Prin urmare, un avantaj (și, în consecință, un ajutor de stat) poate fi exclus în cazul în care tranzacțiile economice efectuate de către autoritățile publice sunt în conformitate cu condițiile normale de piață.

Următoarele elemente sunt deosebit de relevante atunci când se aplică testul operatorului economic privat în economia de piață (OEP) în cazul instrumentelor financiare:

- a) **pentru (co)investitori** nu există niciun avantaj (și, prin urmare, niciun ajutor de stat) dacă investiția este efectuată *pari passu* între investitori publici și privați sau dacă investiția publică respectă condițiile pieței, astfel cum au fost stabilite pe baza unei analize comparative sau pe baza altor metode de evaluare.

O investiție este considerată *pari passu* atunci când:²⁴

- este efectuată în aceiași termeni și în aceleași condiții de către investitori publici și privați (investitorii publici și privați sunt supuși aceluiași nivel de risc și de recompense și dețin același nivel de subordonare în aceeași clasă de risc în cazul unei structuri de finanțare stratificate) și

²¹ În măsura în care un administrator de fonduri se ocupă doar de administrare, iar nu de coinvestiții, un astfel de administrator se poate califica drept un simplu „vehicul” și, prin urmare, nu intră sub incidența noțiunii de „întreprindere” prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din TFUE (a se vedea cazul SA.37824; http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/254119/254119_1608806_109_2.pdf); a se vedea, de asemenea, decizia în cazul SA.36904, punctul 71 litera (b): http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/256075/256075_1711610_153_2.pdf.

²² Pentru orientări suplimentare privind noțiunea de avantaj, a se vedea secțiunea 4 din NOA.

²³ Cauza C-39/94, Rec., p. I-3547, punctul 60.

²⁴ Pentru orientări suplimentare privind noțiunea de tranzacții *pari passu*, a se vedea secțiunea 4.2.3.1 punctul (i) din NOA.

- ambele categorii de operatori intervin în același timp (operațiunile efectuate de investitorii publici și de cei privați se realizează prin intermediul aceleiași operațiuni de investiții) și
- intervenția investitorului privat are o importanță economică reală (RFG²⁵ a stabilit un procent minim de 30 %).

În temeiul punctului 35 din RFG, în cazul în care condițiile de investiție (atât la nivelul investitorilor, cât și la nivelul intermediarului financiar) îndeplinesc cerințele testului OEP, nu mai este nevoie să se efectueze o verificare suplimentară a ajutorului potențial la nivelul destinatarului final.

În cazul în care instrumentele financiare permit coinvestitorilor privați să efectueze investiții de finanțare într-o întreprindere sau într-un grup de întreprinderi în termeni mai favorabili decât investitorii publici care investesc în aceleași întreprinderi, atunci investitorii privați respectivi pot beneficia de un avantaj. Un astfel de avantaj poate lua forma unei rate de rentabilitate preferențiale (stimulente în sensul creșterii) sau a unei expuneri reduse la pierderi în cazul unei performanțe nesatisfăcătoare a operațiunii subiacente în raport cu investitorii publici (protecție împotriva evoluției negative). Trebuie asigurată compatibilitatea unui astfel de ajutor acordat investitorilor.

În unele cazuri (de exemplu, garanții sau în absența investitorilor privați) condițiile de piață nu pot fi stabilite în mod direct, prin intermediul testului *pari passu*. Totuși, acest lucru nu înseamnă neapărat că tranzacția publică nu respectă condițiile de piață. În astfel de cazuri, conformitatea cu condițiile de piață poate fi evaluată pe baza unor criterii de referință sau a altor metode de evaluare [de exemplu, pentru a stabili valoarea actualizată netă (VAN) a investițiilor la un nivel care ar fi fost acceptabil pentru un operator privat într-o economie de piață]. În cazul în care o tranzacție se dovedește a fi în conformitate cu condițiile de piață, aceasta nu reprezintă ajutor de stat.²⁶

- b) **Organismele care implementează instrumentele financiare/administratorii de fonduri/intermediarii financiari/fondurile de fonduri** pot fi, de asemenea, destinatari ai ajutoarelor de stat în cazul în care remunerația obținută pentru servicii sau rambursările pentru implementarea instrumentului financiar depășesc ratele de piață.

Există diferite moduri de a stabili dacă remunerația pentru organismele care implementează instrumentele financiare/administratorii de fonduri este în conformitate cu ratele de piață. De exemplu, în cazul în care un administrator de fonduri este ales printr-o procedură de selecție competitivă, transparentă, nediscriminatorie și necondiționată, remunerația acestuia poate fi considerată ca

²⁵ Orientări privind ajutoarele de stat pentru promovarea investițiilor de finanțare de risc, JO C 19, 22.1.2014, p. 4 („RFG”).

²⁶ Pentru orientări suplimentare privind aplicarea testului privind economia de piață, a se vedea secțiunile 4.2.3.2 și 4.2.3.4. din NOA.

fiind în conformitate cu ratele de piață. Aceasta este o cerință valabilă pentru toate instrumentele financiare care fac obiectul normelor privind ajutoarele de stat.²⁷

În cazul în care nu s-a utilizat o procedură de selecție competitivă, transparentă, nediscriminatorie și necondiționată, conformitatea remunerației/rambursărilor cu condițiile de piață poate fi indicată prin alte mijloace. În ceea ce privește remunerațiile/rambursările care sunt conforme cu normele RDC, se garantează că, în cazul instrumentelor financiare standard descrise în secțiunea 5, remunerația este conformă cu condițiile de piață. În ceea ce privește remunerațiile/rambursările neconforme cu normele RDC sau care nu intră în domeniul de aplicare al instrumentelor standard, conformitatea cu condițiile de piață ar trebui evaluată pentru fiecare caz în parte.

- c) **nivelul destinatarilor finali:** scopul general al unui instrument financiar este de a oferi sprijin destinatarilor finali. Prin urmare, prin însăși natura instrumentului, destinatarii finali pot primi un avantaj pe care nu l-ar obține în condiții normale de piață.

Cu toate acestea, în cazul în care un împrumut sau o garanție îndeplinește condițiile stabilite în Comunicarea privind ratele de referință²⁸ sau în secțiunea 3 din Comunicarea privind garanțiile²⁹, se consideră că acestea sunt conforme cu condițiile de piață și, prin urmare, nu constituie ajutor de stat pentru destinatarii finali. Și pentru alte tipuri de sprijin s-ar putea demonstra că sunt conforme cu condițiile de piață. Cu toate acestea, întrucât instrumentele financiare ale politicii de coeziune răspund disfuncționalităților pieței, poate exista un avantaj la nivelul destinatarilor finali.

3.4. Denaturarea concurenței și impactul asupra schimburilor comerciale dintre statele membre/ajutorul *de minimis*

Ajutorul de stat este prezent numai în cazul în care acesta denaturează concurența și afectează schimburile comerciale dintre statele membre.

În plus, se consideră că sprijinul care respectă dispozițiile din Regulamentul *de minimis* aplicabil nu îndeplinește toate criteriile prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din TFUE. Prin urmare, un astfel de ajutor nu face obiectul unei notificări a ajutoarelor de stat. Pentru perioada de finanțare 2014-2020, Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 al Comisiei³⁰ este în principal regulamentul relevant care stabilește pragul *de minimis* pentru o singură întreprindere la 200 000 EUR pentru o perioadă de trei ani. Pe lângă cerințele privind pragul, trebuie, de asemenea, îndeplinite toate celelalte cerințe din Regulamentul *de minimis* aplicabil.

²⁷ Pentru orientări suplimentare, a se vedea secțiunea 4.2.3.1 punctul (ii) din NOA.

²⁸ Comunicare a Comisiei privind revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de scont, JO C 14, 19.1.2008, p. 6-9.

²⁹ Comunicare a Comisiei cu privire la aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE privind ajutoarele de stat sub

formă de garanții, JO C 155, 20.6.2008, p. 10, astfel cum a fost modificată prin Rectificarea la Comunicarea Comisiei privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE privind ajutoarele de stat sub formă de garanții, JO C 244, 25.9.2008, p. 32.

³⁰ Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 al Comisiei, JO L 352, 24.12.2013, p. 1 („Regulamentul *de minimis*”).

Deși, după cum s-a menționat anterior, în cadrul FEADR, **activitățile legate de producția primară de produse agricole** sunt scutite de la aplicarea normelor privind ajutoarele de stat, activitățile care nu sunt incluse în anexă și care sunt sprijinite de instrumentele financiare ale FEADR trebuie să respecte normele generale privind ajutoarele de stat. De asemenea, în cazul activităților agricole sprijinite de instrumente financiare care nu sunt finanțate prin FEADR, se aplică normele privind ajutoarele de stat, și anume plafonul agricol *de minimis* (15 000 EUR pentru o singură întreprindere pentru o perioadă de trei ani) și, de asemenea, trebuie respectate și alte norme stabilite în Regulamentul (UE) nr. 717/2014 al Comisiei³¹.

În ceea ce privește produsele pescărești și de acvacultură reglementate de anexa I la TFUE, plățile efectuate de statele membre ca parte a fondurilor cofinanțate în cadrul FEPAM în conformitate cu normele privind EMFF, nu sunt, în principiu, considerate ajutoare de stat [a se vedea articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul privind FEPAM]. Regimul ajutoarelor de stat se aplică în cazul proiectelor sau programelor care nu au legătură cu domeniul pescuitului (și anume în cazul aspectelor de politică maritimă integrată).

Se consideră că, în principiu, un ajutor de stat care nu depășește un anumit plafon în cursul unei perioade nu îndeplinește toate criteriile prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din TFUE. Acesta este așa-numitul ajutor *de minimis*. Regulamentul (UE) nr. 717/2014 al Comisiei [care înlocuiește Regulamentul (CE) nr. 875/2007 al Comisiei] se aplică ajutoarelor acordate întreprinderilor din sectorul pescuitului și acvaculturii, cu excepția cazurilor menționate la articolul 1 din același regulament, și stabilește plafonul la 30 000 EUR pentru fiecare beneficiar pentru o perioadă de trei ani (Regulamentul *de minimis în domeniul pescuitului*). În plus, fiecare stat membru trebuie să respecte suma maximă cumulată stabilită în anexa la Regulamentul *de minimis în domeniul pescuitului* (așa-numita limită națională), acordând totodată ajutor întreprinderilor active în sectorul pescuitului și acvaculturii. Pe lângă alte norme prevăzute în Regulamentul *de minimis în domeniul pescuitului* al Comisiei, ajutorul *de minimis* acordat tuturor întreprinderilor din sectorul pescuitului și acvaculturii pentru o perioadă de trei ani nu poate depăși 2,5 % din cifra de afaceri anuală obținută din activități de captură, prelucrare și acvacultură pentru fiecare stat membru în parte.

Regulamentul *de minimis* poate fi aplicat pentru fiecare actor implicat în instrumentele financiare. Cu toate acestea, toate cerințele din regulament trebuie să fie îndeplinite.

Trebuie să se acorde o atenție deosebită următoarelor aspecte:

În temeiul normelor privind fondurile ESI, organismele care implementează instrumente financiare nu ar trebui să primească niciun ajutor de stat și nici ajutoare *de minimis* pentru implementare, întrucât acest lucru nu ar fi în conformitate cu obiectivele fondurilor ESI pentru instrumentul financiar, care ar trebui să canalizeze resursele către destinatarii finali.³² Prin urmare, chiar dacă pentru organismele care implementează instrumente financiare s-ar putea realiza conformitatea cu normele privind ajutoarele de stat, ar trebui remarcat faptul că sprijinul acordat acestor organisme din fonduri ESI nu este în mod normal în conformitate cu normele privind fondurile ESI.

³¹ Regulamentul (UE) nr. 717/2014 al Comisiei din 27 iunie 2014, JO L 190, 28.6.2014, p. 45-54.

³² Acest lucru nu aduce atingere faptului că un organism de implementare poate primi sprijin din fonduri ESI

în alte scopuri, cum ar fi ajutor pentru formarea lucrătorilor.

În ceea ce privește destinatarii finali, trebuie să se acorde o atenție deosebită situației în care destinatarul final aparține unui grup de întreprinderi. Pragul *de minimis* se aplică fiecărei întreprinderi în parte. Prin urmare, ajutoarele ar trebui acordate numai până la pragul comun de 200 000 EUR pentru o perioadă de trei ani pentru toate întreprinderile grupului care sunt considerate ca fiind o singură întreprindere.

În plus, statele membre trebuie să acorde o atenție specială faptului că ajutorul care constă în capital propriu, cvasi-capital propriu și injecții de capital nu poate beneficia de prevederile Regulamentului *de minimis*, cu excepția cazului în care capitalul sau valoarea totală a injecției publice nu depășește plafonul *de minimis* sau în cazul în care sunt îndeplinite așa-numitele condiții „safe-harbour” din Regulamentul *de minimis*.

4. EXCEPTAREA DE LA NOTIFICARE

Dacă un ajutor de stat este prezent, articolul 108 alineatul (3) din TFUE prevede că, în general, statul membru în cauză trebuie să notifice ajutorul de stat. Cu toate acestea, prin extinderea domeniului de aplicare al Regulamentului general de exceptare pe categorii de ajutoare³³ („RGECA 2014”), au crescut considerabil posibilitățile de evitare a unei proceduri de notificare a ajutoarelor de stat.

În RGECA 2014 există următoarele prevederi care au o relevanță deosebită pentru instrumentele financiare ale politicii de coeziune:

- articolul 16 din RGECA 2014 (ajutoarele regionale pentru dezvoltare urbană);
- articolul 21 din RGECA 2014 (ajutoarele de finanțare de risc);
- articolul 22 din RGECA 2014 (ajutoarele pentru întreprinderile nou-înființate);
- articolul 39 din RGECA 2014 (ajutoarele pentru investiții în favoarea unor proiecte de eficiență energetică a clădirilor);
- articolul 52 din RGECA 2014 (ajutoarele pentru infrastructurile de bandă largă).

Pe lângă cele cinci prevederi ale RGECA menționate mai sus, beneficiarii ajutoarelor pot beneficia, de asemenea, de alte prevederi ale RGECA 2014 la diferite niveluri ale instrumentelor financiare. În special, dispoziția privind ajutoarele regionale pentru investiții prevăzută la articolul 14 din RGECA 2014 se poate aplica instrumentelor financiare din regiunile asistate.

Serviciile Comisiei au oferit orientări suplimentare cu privire la interpretarea RGECA 2014 într-un „Ghid practic”/Document cu întrebări și răspunsuri.³⁴

În plus, există regulamente de exceptare pe categorii de ajutoare sectoriale specifice, cum ar fi Regulamentul (UE) nr. 702/2014 al Comisiei din 25 iunie 2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare în sectoarele agricol și forestier și în zonele rurale ca fiind compatibile cu piața internă, în aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (așa-numitele ABER).

³³ Regulamentul nr. 651/2014 al Comisiei, JO L 187, 26.6.2014.

³⁴ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/block.html.

În mod similar, există, de asemenea, un regulament sectorial specific în ceea ce privește pescuitul și acvacultura, Regulamentul (UE) nr. 1388/2014 al Comisiei, care este noul regulament de exceptare pe categorii de ajutoare aplicabil sectorului (așa-numitul Regulament FIBER), adoptat la 16 decembrie 2014 și a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2015.

5. INSTRUMENTELE „STANDARD”

Comisia a elaborat termeni și condiții standard pentru anumite tipuri de instrumente financiare. Termenii și condițiile standard asigură conformitatea cu normele privind ajutoarele de stat și facilitează astfel acordarea de sprijin financiar din partea Uniunii destinatarilor finali. Utilizarea de către statele membre a instrumentelor standard este voluntară.

Până în prezent, Comisia a adoptat cinci instrumente „standard” diferite:³⁵

- **Împrumutul cu partajarea riscurilor pentru sprijinirea IMM-urilor**

„Instrumentul standard de împrumut cu partajarea riscurilor” este conceput ca un instrument care nu implică ajutor de stat, adică remunerarea conform condițiilor de piață pentru intermediarul financiar și transmiterea întregului avantaj financiar de către intermediarul financiar către destinatarii finali. Finanțarea acordată destinatarilor finali este prevăzută în Regulamentul *de minimis* aplicabil.

- **Garanția plafonată la nivel de portofoliu**

Garanția plafonată la nivel de portofoliu oferă o acoperire de risc pentru împrumuturile noi, performante, acordate IMM-urilor, fiind concepută ca un instrument care nu implică ajutor de stat, adică este conform condițiilor de piață la nivelul intermediarilor financiari care administrează fondul de garantare și la nivelul instituțiilor financiare care creează portofolii de împrumuturi noi. Finanțarea acordată destinatarilor finali este prevăzută în Regulamentul *de minimis* aplicabil.

- **Împrumutul pentru renovare, pentru proiecte vizând eficiența energetică și energiile din surse regenerabile în sectorul clădirilor rezidențiale**

Împrumutul este conceput ca un instrument care nu implică ajutor de stat, adică remunerarea conform condițiilor de piață pentru intermediarul financiar, transfer integral al avantajului financiar de către intermediarul financiar către destinatarii finali. Finanțarea acordată destinatarilor finali este prevăzută în Regulamentul *de minimis* aplicabil.

- **Fondul de dezvoltare urbană**

Fondul de dezvoltare urbană este acordat sub forma unui fond de împrumut pentru proiecte de dezvoltare urbană în zone asistate și este conceput ca un instrument exceptat de la obligația de notificare a ajutoarelor de stat în temeiul articolului 16 din RGECA 2014.

- **Mecanismul de investiții în capitaluri proprii**

³⁵ Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 964/2014 al Comisiei (JO L 271, 12.9.2014, p. 16).

Mecanismul de coinvestiții se prezintă sub forma unui fond de capitaluri proprii pentru IMM-uri. Mecanismul este conceput ca un instrument exceptat de la obligația de notificare a ajutoarelor de stat în temeiul articolului 21 din RGECA 2014.

Orientări suplimentare cu privire la instrumentele standard se pot găsi la următoarea adresă de internet:

<https://www.fi-compass.eu/publication/event-material/presentation-financial-instruments-under-esif-standard-terms-and>

6. SITUAȚII ÎN CARE SUNT NECESARE NOTIFICĂRILE AJUTOARELOR DE STAT

În cazul în care un instrument financiar presupune acordarea unui ajutor de stat care nu îndeplinește condițiile care permit o derogare de la obligația notificării, statul membru în cauză trebuie să notifice ajutorul de stat. Niciun ajutor nu poate fi acordat înainte ca Comisia Europeană să adopte o decizie de aprobare a ajutorului de stat.

Autoritățile naționale care doresc să obțină consultanță în ceea ce privește notificarea ajutoarelor de stat pot contacta principalul punct de contact național responsabil pentru ajutoarele de stat. În plus, Direcția Generală Concurență a Comisiei („DG Concurență”) oferă orientări statelor membre pentru elaborarea notificărilor privind ajutoarele de stat. Mai multe informații sunt disponibile, de asemenea, pe site-ul DG Concurență.³⁶

³⁶ http://ec.europa.eu/competition/index_ro.html